

1534
500
1
179
179

قلمه زنی

ابراهیم محمدی

www.ketab.ir

www.ketab.ir

سرشناسه: محمدی، ابراهیم، ۱۳۵۰ - عنوان و نام پدیدآور: قمه زنی / ابراهیم محمدی.
مشخصات نشر: قم: آستانه مقدسه قم، انتشارات زائر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص.: مصور، نمونه.
شابک: ۹۷۸۹۶۴۱۸۰۳۰۹۹۷ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۷ - ۱۸۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: قمه زنی -- فتواها -- سوگواری های اسلامی -- دفاعیه ها و ردیه ها
موضوع: *Qameh zani ---- Fatwas Islamic mourning customs-- Apologetic works*
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ق۸/م۳/۶/۲۶۰ BP
رده بندی دیوبی: ۲۹۷/۷۴۶
شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۹۶۷۴۹

انشاء الله تعالی

قمه زنی

تألیف: ابراهیم محمدی

چاپ و نشر: انتشارات زائر

نوبت و سال چاپ: اول / بهار ۱۳۹۸

صفحه آرای: محسن زند - مصطفی پاکبیا

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۶۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۸۰۳-۹۹-۷

دفتر مرکزی: قم / میدان شهداء / انتشارات زائر

نمایشگاه دائمی کتاب: حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (ع)

صحن صاحب الزمان (ع)

تلفن: ۳-۰۸۵۱-۳۲۹۴ فاکس: ۳۲۹۴۱۹۴۲

در تلگرام با ما به روز باشید: Telegram channel:

@entesharatzaiirqom

* حق چاپ محفوظ است *

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه

فصل اول: مفاهیم و کلیات

۱۶ واژه‌شناسی قمه‌زنی

۱۶ انگیزه قمه‌زنی

۱۶ فلسفه عزاداری

۲۱ شیوه‌های عزاداری

۲۵ رابطه قمه‌زنی با عزاداری

۲۵ محدوده‌ی عزاداری

۲۹ پیشینه قمه‌زنی

فصل دوم: پیدایش و رواج قمه‌زنی

۳۷ ورود قمه‌زنی به ایران در زمان صفویان و جریان فداییان

۴۰ رواج قمه‌زنی در دوران قاجار

- ۴۲ نقش استکبار در ترویج و بهره‌برداری از قمه‌زنی
- ۴۲ نقش استعمار انگلیس
- ۴۴ نقشه سیا در رابطه با فرهنگ عاشورا
- ۴۶ عزاداری در برخی از کشورها
- ۴۶ ورود قمه‌زنی در هندوستان
- ۴۸ ورود قمه‌زنی در پاکستان
- ۵۱ ورود قمه‌زنی به عراق

فصل سوم: دلایل حرمت قمه‌زنی

- ۵۵ عقل
- ۶۰ قمه‌زنی و عدم پذیرش عرفی آن
- ۶۲ قاعده لاضرر
- ۶۳ کتاب
- ۶۴ روایات
- ۶۷ اجماع
- ۶۷ عقل و بنای عقلاء
- ۷۰ دیدگاه کارشناسان و متخصصین بهداشت
- ۷۲ قمه‌زنی نوعی بدعت
- ۷۷ قاعده وهن دین

فصل چهارم:

دیدگاه فقها درباره قمه زنی موضوع جوازی یا عدم جواز

۸۵	موافقان قمه زنی و ادله آنان
۸۸	دلایل موافقان قمه زنی
۸۸	سر به محمل کوبیدن و تقریر معصوم
۸۹	نقد دلیلا اول
۹۶	زرع برای امام حسین <small>علیه السلام</small>
۹۶	نقد دلیل دوم
۹۸	استدلال به روایت خالد بن سعید
۱۰۰	نقد دلیل سوم
۱۰۲	عدم توجه به استهزای دشمنان
۱۰۲	نقد دلیل چهارم
۱۰۵	ذاتی یا عرضی بودن وهن
۱۰۵	مقایسه قمه زنی با آداب و رسوم سایر ملل
۱۰۷	قمه زنی و ادعای حمایت عملی از امام حسین <small>علیه السلام</small>
۱۰۸	قمه زنی، نوعی حجامت
۱۰۸	آرای مخالفان قمه زنی
۱۰۹	نظر فقهای گذشته درباره حرمت قمه زنی
۱۱۵	فتاوی علمای و مراجع تقلید قم
۱۱۶	حضرت امام خمینی <small>رحمته الله علیه</small>
۱۱۷	حضرت امام خامنه ای <small>دام ظلته</small>

- آیت الله بروجردی ۱۱۸
- آیت الله شیخ جواد تبریزی ۱۱۹
- شهید هاشمی نژاد ۱۲۱
- آیت الله مکارم شیرازی ۱۲۲
- آیت الله اراکی ۱۲۴
- آیت الله فاضل لنکرانی ۱۲۵
- آیت الله حسین مظاهری ۱۲۶
- آیت الله علی مشکینی ۱۲۶
- آیت الله معین خرازی ۱۲۷
- آیت الله محمدی گیلانی ۱۲۷
- آیت الله حسین نوری همدانی ۱۲۸
- آیت الله حسین راستی کاشانی ۱۲۹
- آیت الله جوادی آملی ۱۳۰
- آیت الله عباس محفوظی ۱۳۰
- آیت الله تهرانی ۱۳۱
- آیت الله موسوی تبریزی ۱۳۱
- آیت الله محمد یزدی ۱۳۲
- آیت الله مقتدایی ۱۳۲
- آیت الله احمد آذری قمی ۱۳۲
- آیت الله سید محمد ابطحی ۱۳۳
- آیت الله مهدی الحسینی الروحانی - علی احمدی ۱۳۴
- آیت الله سید حسن طاهری ۱۳۴

۱۳۵	آیت الله ابراهیم امینی
۱۳۶	آیت الله سید جعفر کریمی
۱۳۷	آیت الله سید محمود هاشمی
۱۳۹	آیت الله صالحی مازندرانی
۱۳۹	آیت الله احمد میانجی
۱۴۰	آیت الله شرعی
۱۴۱	آیت الله استادی
۱۴۱	حضرت آیت الله ملکوتی
۱۴۲	آیت الله سبحانی
۱۴۲	آیت الله محسن کابلی
۱۴۲	آیت الله بنی فضل
۱۴۳	آیت الله سید کاظم حائری
۱۴۴	آیت الله ابوالقاسم خزعلی
۱۴۴	آیت الله علی اکبر مسعودی خمینی

فصل پنجم: حکم اولی و ثانوی آیه زنی

۱۴۹	حکم اولیه
۱۵۲	حکم ثانویه
۱۵۶	حکم حاکم راجع به قمه

فصل ششم: قمه‌زنی در فضای مجازی

- ۱۶۳ قمه‌زنی در بمبئی هند
- ۱۶۴ قمه‌زنی در ایام عاشورا در دهلی هند
- ۱۶۴ تیغ‌زنی در هند
- ۱۶۵ قمه‌زنی ظهر عاشورا در بغداد
- ۱۶۶ قمه‌زنی تعدادی از عزاداران در بمبئی هند
- ۱۶۷ هند
- ۱۶۷ تیغ‌زنی یکی از عزاداران در کابل
- ۱۶۸ تیغ‌زنی یکی از عزاداران در لبنان
- ۱۶۹ فهرست منابع

مقدمه

اکنون که قلم در نگارش این پدیده نوظهور، یعنی قمه زنی رقم می خورد، درست هنگامی است که استعمار جهانی در صدد تفرقه افکنی در میان جوامع اسلامی است از طرفی عده ای اسلام نما با پیروی از دشمنان اسلام این گونه اعمال عاشورائیان را محور تبلیغات خودشان قرار داده اند و در پی بدنام کردن تشیع اند. آنها به جای اینکه خشم و نفرت شان را بر سر دشمنان اسلام بریزند، نسبت به شیعیان اظهار کینه ورزی می کنند، اعمال خرافی برخی از عزاداران را به اسلام و تشیع نسبت می دهند.

ارادت قلبی و ابراز احساسات خالصانه دوستداران اهل بیت علیهم السلام به محضر آن بزرگواران در طول قرون و اعصار، موجب شده که جهانیان رفتار و منش ما را وسیله شناخت بزرگان دین مان بدانند. از این روست که دشمنان مکتب اهل بیت علیهم السلام نیز در صدد به دست آوردن نمونه هایی از رفتارهای ما هستند تا بتوانند با عرضه آن به افکار عمومی دنیا، نفرت و انزجار عمومی را بر ضد مذهب حقه برانگیزانند.

بر اساس سفارش های اهل بیت علیهم السلام درباره برپایی عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام می توان در یافت که عزاداری آن حضرت از فضائل فراوانی برخوردار است. البته عزاداری شیعیان باید هماهنگ با رهنمودهای ائمه معصومین علیهم السلام باشد.

عاشورا از یک سو شیعیان و طالبان حق را گرد هم می‌آورد و از سوی دیگر، مبانی تشیع را به آنها می‌آموزد و جرأت مبارزه و روحیه ایثار و فداکاری را برای حفظ اسلام در جهان زنده می‌کند. این مراسم چنان با فرهنگ شیعه عجین شده که یکی از مهم‌ترین علائم شناخت شیعیان گردید؛ به طوری که با فرارسیدن ایام عاشورا در هر شهر و کوی و برزنی حال و هوای شیعیان به طور کلی تغییر می‌کند و چهره غم و ماتم به خود می‌گیرد.

مراسم عزاداری امام حسین علیه السلام در جهت دوری بشریت از ظلم و عسیان و خشونت و تند روی است و به فلسفه قیام امام حسین علیه السلام اشاره دارد.

قمه‌زنی از جمله اعمال برخی از عزاداران است که به طور دقیق نمی‌دانیم از چه تاریخی رواج یافته است. البته این مراسم، با اینکه سابقه‌ای چند صدساله دارد ولی بحث درباره آن، از حد چند استفتای فقهی فراتر نرفته و به صورت جدی نیز به آن پرداخته نشده است؛ چرا که موضوعی کاملاً حاشیه‌ای بوده و علیه اختلاف نظر و بحث و جدل نیز نبوده است.

قمه‌زنی صرفاً در یک روز از سال انجام می‌شود و بحث از آن نیز در همان ایام عاشورا ادامه دارد و پس از آن کمتر درباره آن بحث می‌شود.

خشونت‌های که گاه در برخی مراسم عزاداری و آداب و رسوم سوگواری عاشورا در برخی از کشورها مشاهده می‌شود، از جمله قمه‌زنی با شمشیر و زنجیرزنی با قلاب و قفل‌زنی، همگی خشونت‌هایی علیه خویشتن هستند نه علیه ستمگران و ظالمین، بنابراین بهتر است عزاداران عاشورا از این خودزنی‌ها پرهیز نمایند و به همان عزاداری سنتی که رصانت خداوند و اهل بیت عصمت و طهارت در آن است مشغول شوند.

از جهت دیگر، این سلسله اعمال شگفت‌آور در اثر عقب‌ماندگی جامعه اسلامی و تسلیم برخی از علمای دین در مقابل خواسته‌های مردم عوام، در تناقض آشکار با وقایع تاریخی و اهداف و آرمان‌های والای امام حسین علیه السلام است.

در بعضی کشورها هیئت‌های زنجیرزن، حلقه بزرگی را تشکیل داده، همراه با نوحه‌خوان بر پشت خود می‌کوبند و به تدریج که بر شور و هیجان عزاداری افزوده می‌شود، قطرات خون از پشت آنها جاری می‌شود و همگی با صدای بلند فریاد می‌زنند: یا حسین، یا مظلوم.

این فضای حماسی، مردم و حصّار را به گریه آورده، و فریادشان را به آسمان بلند می‌کند، در نتیجه بر هیجان زنجیر زنان افزوده می‌گردد تا آنکه نوحه به پایان می‌رسد. برخی از زنجیرزنان نیز تیغ‌های کوچکی را به حلقه‌های زنجیر آویخته، بدین وسیله بر درد و رنج خون‌ریزی خود بیشتر می‌افزایند. آنان بر این باورند که هر چه خویشتن را بیشتر در راه امام حسین علیه السلام آزار رسانند پاداش بیشتری نصیب‌شان می‌شود و امام حسین علیه السلام در قیامت به شفاعت‌شان خواهند آمد.

هیئت‌های عزاداری در دهه اول محرم به برپایی دسته‌های مردمی به یاد شهادت امام حسین علیه السلام و اصحاب آن حضرت می‌پردازند، دسته‌ای سینه‌زن، زنجیر زن، قمه‌زنی و قفل‌زنی در خیابان‌های شهر در انظار عموم بر سر و بدن خود می‌زنند و خیابان‌ها مملو از خون می‌شود. در این حین، بینندگان این مراسم، رعب و وحشت را در خود احساس می‌کنند، البته این اعمال عوام در ایام عاشورا موجب فلیغات دشمنان تشیع می‌گردد، زیرا آنها در سایت‌های خود مذهب شیعه را مذهبی خرافی معرفی می‌کنند، بنابراین دوری از چنین رفتارهایی ضروری است.

اگر در روز عاشورا دسته‌های سینه‌زن و زنجیرزنی تشکیل شود که برای همدردی با اهل بیت علیهم السلام در قالب مراسم سنتی و مذهبی به شعایر عاشورا حیات بخشند مرضی خداوند متعالی و حضرت امام حسین علیه السلام خواهد بود.

با کمال ناباوری در روز عاشورا که شهرها و روستاهای شیعه‌نشین در حزن و اندوه و سوگواری‌اند، عده‌ای قمه بر دست گرفته، بر سر خود زخم‌های بسیار عمیق و شدیدی وارد می‌آورند که نه دلیل شرعی دارد، نه دلیل عقلی و عرفی، بلکه عملی است غوامانه و وارداتی که موجب بدعت و وهن مذهب شیعه می‌شود و در شرایط کنونی اجتناب از آن لازم است.

همچنین بر عالمان دین لازم است تا با این اعمال خرافی و بدعت آور که بیانی بزرگ برپیکره اسلام عزیز وارد می‌نماید مقابله نمایند، و مردم را آگاه کنند، پرداختن به این اعمال هم موجب بدعت است، و هم ضرر جانی به عاملان آن وارد می‌کند، زیرا موجب امراض گوناگون می‌شود. از طرفی، این عمل، عقلاً عزاداری نیست، زیرا هیچ‌کسی در عزای عزیزان خود با قمه بر سر خود نزده است. در عصر حاضر، بسیاری از فقها و مراجع انزجار خود را از این اعمال بدنام و

خرافی، اعلام کرده و عزاداران را از این گونه مراسم نهی فرموده و حتی آن را موجب وهن مذهب دانسته‌اند.

این مجموعه، ثمره تلاشی است برای شناخت تاریخچه، سیر تطوّر و زمینه‌های موضعگیری فقهی و اجتماعی علما در مورد قمه زنی.

امید است که مطالعه این اثر در راه درک عظمت و اهمیت نهضت آسمانی حضرت امام حسین علیه السلام مفید باشد و باعث شود که عزاداران حسینی از بدعت‌ها و تحریفات و ابداع‌هایی مانند قمه زنی و تیغ زنی خودداری نمایند، تا موجبات رضایت خداوند متعال و اهل بیت علیهم السلام فراهم گردد.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

ابراهیم محمّدی